

MUZEOLOGIE - RESTAURARE – CONSERVARE

DOUĂ MEDALII ALE ASOCIAȚIEI POMPIERILOR VOLUNTARI DIN ALBA IULIA

În colecția numismatică a Muzeului Național al Unirii Alba Iulia se află două medalii datate 20 august 1893 emise de “Asociația pompierilor voluntari a orașului Alba Iulia”.

Ambele medalii au pe avers stema orașului Alba Iulia (Gyulafehérvár), reprezentând în prim plan pe Arhanghelul Mihail ținând în mâna dreaptă sabia ridicată asupra capului balaurului de la picioarele sale, iar în mâna stângă balanța. În fundal un zid de cetate flancat de două turnuri cu metereze (crenele). În centrul porții, între și deasupra celor două turnuri, pe soclul trapezoidal în poziție de odihnă se află un leu cu coada atârând pe lângă postament. Legenda aversului este GYULAFEHÉRVÁR SZ(ent) KIR(ály)VÁROS, în traducere “Alba Iulia sfântul oraș regesc” (Fig. 1, 2).

Reversul medaliei are în câmpul central o platoșă stilizată așezată pe două căngi încrucișate. De ele atârând câte o găleată, care se sprijină fiecare la rândul ei de cealaltă cangă. Tot de sub platoșă ies simetric într-o parte și alta bucele unei funii pentru cățărare și cozile încrucișate ale unui ciocan și a unui piolet. Deasupra acestei compoziții heraldice stă o cască de pompier, iar dedesubt o trompetă. Legenda reversului, A GY(ula)FEHÉRVÁRI Ö(nkentes) T(üzöltök) EGY(esű)L(etenek) 20 EVES FENNALLASÁNAK EMLÉKÉRE 1893 VIII/20 * - steluță cu cinci colțuri. Legenda se află între două cercuri concentrice – perlat interior și linear exterior. Traducerea legendei este “Asociația pompierilor voluntari din Alba Iulia, aniversarea a 20 de ani de la înființare” (Fig. 1).

Fig. 1

Reversul celei de a doua medalii are în câmpul central un pompier echipat, purtând cască, pioletul prins la centură, cizme cu tureac înalt, stând în poziția ”pe loc repaus” cu piciorul stâng înaintea. Mâna stângă o ține îndoită la piept, iar cu mâna dreaptă ține drapelul Asociației sprijinit cu hampa de sol.

Legenda medaliei, A GY(ula)FEHÉRVÁRI Ö(nkéntes) T(üzöltők) EGY(esű)L(etenek) ZASZLOJA FELSZENTELESI EMLÉKÉ 1893 VIII/20 *- se află între două cercuri concentrice și se traduce “În amintirea sfințirii drapelului pompierilor voluntari din Alba Iulia 1893 VIII/20” (Fig. 2).

Fig. 2

Diametrul ambelor medalii este de 30 mm, sunt din bronz, cu toartă. Aceste două medalii atestă existența Asociației pompierilor voluntari a orașului înainte cu 20 de ani – din 1873, Asociație care, în 1893, când emite aceste medalii, sărbătorește două decenii de la înființare și își sfințește drapelul – fapt consemnat de a doua medalie.

Documentul aflat la Arhivele Statului Alba Iulia – un contract din 30 iunie 1821 încheiat între autoritățile locale ale orașului și patronul Harangöntő Pál al “Fabricii de aparate pentru stins incendii” din Sibiu – ne face cunoscute

preocupările acestora privind stingerea incendiilor. În contract se cere executarea a două pompe manuale de 500 litri capacitate, instalate pe un cărucior dirijabil, vopsite, arămate în interior și armate, ”una pompă mai mică“ și, de asemenea, contractul mai stipula obligativitatea constructorului de a “executa toate reparațiile ce se vor ivi pentru buna lor funcționare , la termenele stabilite, iar în caz de nerespectarea termenelor de remediere voi suporta penalizări sau pagube ce se vor ivi”¹ (anexa).

Medaliile prezentate ne aduc la cunoștință că jumătate de secol mai târziu, în 1873, a luat ființă “Asociația pompierilor voluntari din Alba Iulia”. Aceasta a avut la început un efectiv de 80 persoane, iar pentru ustensile și obiectele necesare specifice muncii lor au primit, lângă parc, jos în oraș, un mic șopron². Tot în același loc în anul 1880 au primit o cazarmă cu două camere, cu magazii specifice și cu un turn pentru cățărare, iar din partea orașului au primit suma de 2600 de coroane³. În anul 1908 Asociația număra 50 de membri și avea și fanfară. Un an mai târziu, în 1909, pompierii voluntari sunt schimbați cu un serviciu organizat și obligatoriu⁴.

În concluzie, pentru orașul Alba Iulia anul înființării Asociației pompierilor voluntari nu este 1906, data când sunt atestate documentar aceste asociații⁵, ci anul 1873, menționat de către mărturiile de metal aflate în colecția muzeului nostru – cele două medalii.

ANGELA MUREȘAN, IOAN PLEȘA

Deux médailles de l'Association de Sapeurs Pompiers Volontaires d'Alba Iulia

(Résumé)

Dans les collections numismatiques du Musée National d'Alba Iulia il y a deux médailles, datées 20 août 1893, concernant «L'Associations des Sapeurs Pompiers volontaires d'Alba Iulia».

Les pièces ont, toutes les deux, sur l'avert l'armoire de la ville d'Alba Iulia, pendant l'époque en question, et la légende, en Hongrois, «Alba Iulia la ville royale sainte». La composition héraldique du revers comprend quelques outils spécifiques des sapeurs pompiers.

La légende du revers se réfère à l'Association des Sapeurs pompiers volontaires d'Alba Iulia – 20 ans depuis la constitution. Sur la seconde, la légende présente un pompier équipé,

¹ I. Pleșa, *Din istoria activității pompierilor pe meleagurile județului Alba*, în ziarul *Aniversarea a 60 de ani de la înființarea pompierilor militari 1936-1996* [Alba Iulia], [1996], p. 1-2.

² A. Jáko, *Gyulafehérvári Kalauz*, 1912, Tipografia Papp György, p. 42.

³ *Ibidem*, p. 42.

⁴ *Ibidem*, p. 42.

⁵ I. Pleșa, *op. cit.* și *Fond Primăria orașului Alba Iulia*, dosar 4/1906, Arhivele Naționale. Direcția Județeană Alba.

drapeau en main avec l'inscription «En mémoire de la consécration du drapeau des sapeurs pompiers volontaires d'Alba Iulia, 1893 VIII 20».

Les médailles attestent l'existence de l'Association, depuis 1873, et en 1893 elle fêtait 20 ans d'activité et la consécration de leur drapeau.

En conclusion, l'année de la fondation à Alba Iulia de cette association n'est point 1906, quand sont attestés plusieurs documents qui en font mention, mais 1873, lorsque ces médailles le prouvent, d'une manière indirecte.

Explication des figures

1. L'Association des Sapeurs Pompiers volontaires d'Alba Iulia 1893. VIII. 20.
2. En mémoire de la consécration du drapeau des sapeurs pompiers volontaires d'Alba Iulia, 1893. VIII. 20.

Anexa

GUBERNUL
M.P.
TRANSILVAN

Din partea magistraturii Alba
catra
Fca de aparate pentru stins incendii, si Harangöntö Pal
din Sibiu pentru confectionarea unui pompe de incendiu
s-a incheiat prezentul

CONTRACT

Subsemnatul Harangöntö Pal ma oblig ca in conformitate
cu cele de mai jos sa execut din materiale speciale, dupa modele
date, la preturile stabilite si de calitate, urmatoarele:

1. Doua pompe manuale de 50 litri capacitate, instalate
pe carucior dirijabil, voposite, aramuite in interior si armate.

2. Una pompa manuala mai mica, in conditiile de la pct. 1

3. Ma oblig a executa toate reparatiile ce se vor ivi,
pentru buna functionare a acestora, si la termenele ce se vor stabili
in caz de nerespectarea termenelor de remedieri, voi suporta penalizari
sua pagube ce se vor ivi.

Ne angajam fata de autoritatile locale, de a respecta
contractul de mai sus, al carei valoare este de 2450 coroane, si pe
care-l vom achita lui Harangöntö Pal, acordind in prealabil un avans
de 30% la inceperea lucrarilor.

Alba Iulia, 30 iunie 1821

Primar,
ss. indescifrabil

Senator,
ss. indescifrabil